

14.9.2023

ASIA Poikkeaminen luonnonsuojelulain 78 §:n 2 momentin mukaisesta liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikan hävittämistä ja heikentämistä koskevasta kiellosta

HAKIJA [REDACTED]

VIREILLETULO 23.8.2023

HAKEMUS [REDACTED] hakevat poikkeuslupaa huonokuntoisten ja vaarallisten puiden kaatamiseksi Kirkkonummen Veikkolassa sijaitsevan tonttinsa Honkarinne 257-488-1-1148 rajalta. Hakijoiden tontti ja vastikään rakennettu omakotitalo sijaitsevat Veikkolanpuro II:n kaava-alueen rajalla. Alueelle valmistellaan asemakaavaa, jota varten alueella on toteutettu liito-oravaselvityksiä. Kiinteistön rajalla olevat vanhat haavat on selvityksissä todettu liito-oravalle soveltuviksi kolopuiksi eli lisääntymis- ja levähdyspaikoiksi. Tiistaina 8.8.2023 myrskyssä yksi vanhoista haavoista katkesi hakijoiden autotallin ja varaston päälle aiheuttaen vahinkoa. Hakijat ovat huolissaan jäljellä olevien haapojen kaatumisesta tontilleen siten, että ne aiheuttavat vaaraa ihmisille tai omaisuudelle.

Hakijat huolestuivat rajallaan olevista huonokuntoisista ja kaatumisvaarassa olevista puista jo kesällä 2022. Heidän pyynnöstään ELY-keskuksen ylitarkastaja Tuomas Lahti kävi tekemässä maastokäynnin, jonka myötä kolme vaaralliseksi katsottua haapaa saatiin kaataa maanomistajan luvalla. Kolme luontoselvityksissä havaittua kolopuuta jätettiin tuolloin kuitenkin paikalleen.

Lupaa haetaan kahden hakijoiden rajalla olevan suuren ja huonokuntoisen haavan kaatamiseen. Hakijat kokevat nämä puut jatkuvaksi uhkaksi myrskyjen lisääntyessä ja voimistuessa. Puiden kaadon toteuttaa ammattitaitoinen metsuri. Kaato toteutetaan mahdollisimman pian luvan myöntämisen jälkeen. Maanomistajalta on saatu suostumus vaarallisten puiden kaatamiseen.

Poikkeuslupaa haetaan luonnonsuojelulain 83 §:n 3 momentin kohtien 2 ja 3 nojalla vedoten pakottaviin syihin kansanterveyttä ja yleistä turvallisuutta koskien sekä sosiaalisiin ja taloudellisiin syihin erityisen merkittävien vahinkojen ehkäisemiseksi. Hakijan käsityksen mukaan poikkeusluvan myöntäminen ei aiheuta haittaa liito-oravan suotuisan suojelutason säilyttämiselle tai sen saavuttamiselle lähialueella, sillä huonokuntoiset haavat sijaitsevat aivan metsäalueen reunalla. Hakijat

eivät ole havainneet paikalla liito-oravaa tai sen papanoita. Aiempien kartoitusten mukaan liito-oravan varsinainen elinpiiri näyttää olevan kauempana hakijoiden tontista.

Poikkeusluvan käsittelyä pyydetään kiireellisenä, sillä tuulet ovat kaataneet alueelta jo yhteensä viisi puuta, joista viimeisin aiheutti vahinkoa katketessaan hakijoiden autokatoksen päälle. Pelkona on, että hakemuksen kohteena olevat kaksi lahoa puuta kaatuvat myrskyjen ja kovien tuulten seurauksena hakijoiden tontille ja pahimmassa tapauksessa vahingoittavat vielä lisää hakijoiden omaisuutta (talo, autokatos, autot) tai ihmisiä.

PAIKALLAKÄYNTI

ELY-keskuksen ylitarkastaja Sanna Tähtinen kävi paikalla 15.8.2023. Autokatoksen päälle kaatunut haapa oli vielä nähtävillä. Sen sisusta oli lahon pehmentämä, vaikka puu olikin vielä ollut elossa ennen myrskyä. Piha-alueen ja autokatoksen lähellä naapurikiinteistön puolella kasvoi vierekkäin kaksi huonokuntoiseksi arvioitua haapaa. Näiden puiden tyvillä oli kauan sitten tapahtuneen vaurioitumisen jälkiä, jonka lisäksi rakentaminen oli katkonut puiden juuria. Puiden lehvästö oli terveeseen puuhun verrattuna harva. ELY-keskuksen edustajan näkemyksen mukaan on todennäköistä, että puut kaatuvat jossain vaiheessa pihalle, koska ne sijaitsevat pihaan päin kaltevalla etelärinteellä, ja usein voimakkaat tuulet puhaltavat etelän suunnalta. Vuonna 2022 tehdyn ELY-keskuksen maastomuistion mukaan nämä puut ovat osa liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkaa.

ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUKSEN RATKAISU

Uudenmaan ELY-keskus myöntää [REDACTED] luvan poiketa luonnonsuojelulain 78 §:n 2 momentin mukaisesta liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkoja koskevasta hävittämis- ja heikentämiskiellosta hakemuksen mukaisesti seuraavin ehdoin:

1. Lupa koskee kahden haavan kaatamista kiinteistöltä Lillberga 257-449-2-207 kiinteistön Honkarinne 257-488-1-1148 rajan tuntumasta.
2. Puita ei saa kaataa liito-oravan lisääntymisaikana 1.4.–31.7.
3. Lupa ei oikeuta liito-oravayksilöiden tahalliseen häirintään tai tappamiseen.
4. Lupa on voimassa kolme vuotta päätöksen lainvoimaiseksi tulosta alkaen.

Perustelut

Liito-orava on luonnonsuojelulain 78 §:n 1 momentissa tarkoitettu Euroopan unionin tiukkaa suojelua edellyttävä eläinlaji, jonka yksilöiden

lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on luonnonsuojelulain 78 §:n 2 momentin mukaan kielletty. Hakemuksessa tarkoitettut puut ovat FCG:n selvityksen (Veikkolanpuro II-asemakaava-alueen liito-oravaselvitys, 2021) mukaan kolopuita, mutta niiden alla ei selvitykseen liittyvien maastotöiden yhteydessä vuonna 2020 havaittu papanoita. Kyseisen selvityksen tietojen mukaan kohteesta on kuitenkin papanahavaintoja vuodelta 2015. Oikeuskäytännön mukaan EU:n tiukkaa suojelua edellyttävien eläinlajien, siis myös liito-oravan, asumattomatkin lisääntymis- ja levähdyspaikat ovat suojeltuja, jos on riittävän todennäköistä, että laji palaa niihin. Koska viimeisimmistä papanahavainnoista hakemuksen kohteena olevilla puilla ei ole huomattavan kauan ja elinympäristö on edelleen lajille soveltuvaa, on pidettävä todennäköisenä, että liito-orava asuttaisi kohteet kohtuullisella aikajänteellä, ja ne ovat siten suojeltuja lisääntymis- ja levähdyspaikkoja.

Luonnonsuojelulain 83 §:n 1 momentin mukaan ELY-keskus voi myöntää luvan poiketa 78 §:n kiellosta, jos siitä ei ole haittaa eliölajin suotuisan suojelutason säilyttämiselle tai sen saavuttamiselle. 83 §:n 3 momentin mukaan poikkeamisen edellytyksenä on 1 momentissa säädetyn lisäksi, ettei sille ole muuta tyydyttävää ratkaisua, ja että poikkeus on tarpeen 1) luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelemiseksi tai luontotyyppien säilyttämiseksi; 2) erityisen merkittävien vahinkojen ehkäisemiseksi, jotka koskevat viljelmiä, karjankasvatusta, metsiä, kalataloutta tai vesistöjä taikka muuta omaisuutta; 3) kansanterveyttä tai yleistä turvallisuutta koskevista taikka muista erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavista syistä, mukaan lukien sosiaaliset ja taloudelliset syyt, sekä jos poikkeamisesta on ensisijaisen merkittävää hyötyä ympäristölle; 4) näiden eliölajien tutkimus- ja koulutus-, uudelleensijoittamis- tai uudelleenistuttamistarkoituksessa taikka näiden tarkoitusten kannalta tarvittavien lisääntymistoimenpiteiden vuoksi, mukaan lukien kasvien keinotekoinen lisääminen.

Suotuisa suojelutaso

Poikkeamisen ensimmäinen edellytys luonnonsuojelulain 83 §:n mukaan on, että siitä ei ole haittaa eliölajin suotuisan suojelutason säilyttämiselle tai sen saavuttamiselle. Luonnonsuojelulain 3 §:n mukaan eliölajin suotuisalla suojelutasolla tarkoitetaan sitä, että laji pystyy pitkällä aikavälillä säilymään elinvoimaisena luontaisissa elinympäristöissään.

Liito-orava on uusimman uhanalaisuusluokituksen mukaan Suomessa vaarantunut (VU) ja luonnonsuojelulain nojalla rauhoitettu laji. Sen kanta on pienentynyt 1900-luvun puolivälistä lähtien. Vuonna 2006 liito-oravanaaraita arvioitiin olevan koko maassa noin 143 000. Vuosien 2006 ja 2015 välillä kannan arvioidaan taantuneen noin 23 %.

Merkittävin syy liito-oravan uhanalaisuuteen on metsätalous. Laji suosii vanhoja, kuusivaltaisia sekametsiä ja kärsii kolopuiden, erityisesti vanhojen haapojen, vähenemisestä. Tuoreimman, vuosia 2013–2018 koskevan luontodirektiivin toimeenpanoon liittyvän arvioinnin mukaan liito-oravan suojelutaso Suomessa on levinneisyyden osalta suotuisa mutta muiden arviointikriteerien (populaation tila, elinympäristön tila ja suojelutason odotettavissa oleva kehitys) osalta ”epäsuotuisa riittämätön”. Suotuisan suojelutason kokonaisarvio on niin ikään ”epäsuotuisa riittämätön” ja kehityssuunta heikkenevä. Valtakunnallisella tasolla havaitusta kannan heikkenevästä kehityssuunnasta huolimatta pääkaupunkiseudulla laji on 2000-luvulla levinnyt ja runsastunut nopeasti. Vaikka lajin suojelutaso Suomessa ei ole suotuisa, se ei lähtökohtaisesti estä poikkeamisen myöntämistä (esim. KHO 2003:98).

Edellä mainitussa FCG:n selvityksessä kaava-alueelle on rajattu kaksi liito-oravan elinympäristöä, joista hakemuksen kohteena olevat puut sijoittuvat pohjoisempaan. Sen pinta-ala on 3,6 ha ja sille sijoittuvan ydinalueen pinta-ala noin 2 ha. Ydinalueelta löydettiin selvityksessä 13 papanapuuta sekä useita liito-oravan pesäpuiksi mahdollisesti soveltuvia kolopuita ja yksi pönttöpuu. Hakemuksessa tarkoitetut kaksi kolohaapaa eivät olleet selvityksen tekoaikana liito-oravan asuttamia. Kyseiset puut sijaitsevat aivan metsäalueen ja liito-oravan elinympäristön pohjoisreunalla. Näiden kahden puun kaatamisella on vain vähäinen vaikutus liito-oravan elinympäristöön, joka säilyy edelleen liito-oravalle soveltuvana. Puiden kaatamisella ei ole vaikutusta kulkuyhteyksiin elinympäristön sisällä tai elinympäristöjen välillä.

Edellä esitetyn perusteella poikkeamisella ei ole merkittävää vaikutusta lajin elinmahdollisuuksiin ja yksilöiden kokonaismäärään paikallisesti, alueellisesti tai valtakunnallisesti, eikä poikkeamisesta näin ollen aiheudu haittaa liito-oravan suojelutasolle sen luontaisella levinneisyysalueella.

Poikkeamisen tarpeellisuus

Luonnonsuojelulain 83 §:n 3 momentin 2 kohdan poikkeamisperusteena mainitaan erityisen merkittävien omaisuusvahinkojen ehkäiseminen. Hakemuksen kohteena olevat kaksi huonokuntoista vanhaa haapaa sijaitsevat välittömästi hakijoiden omakotitalotontin rajalla. Hakijoiden mukaan rinteestä on jo kaatunut useita puita, joista yksi oli katkennut hakijoiden rakennuksen päälle vaurioittaen sitä. Sijaintinsa, ikänsä ja kuntonsa vuoksi hakemuksessa tarkoitetuista kahdesta puusta aiheutuu hakijoiden kiinteistöön kohdistuva henkilö- ja omaisuusvahinkojen riski. Vahingon realisoitumista on aiempien tapahtumien ja tehtyjen havaintojen perusteella pidettävä todennäköisenä, ja toteutuessaan aiheutunut vahinko voi olla huomattava. ELY-keskus katsoo, että tämän

vahinkoriskin torjuminen täyttää poikkeamisen tarpeellisuutta koskevan edellytyksen.

Muu tyydyttävä ratkaisu

Puiden kaatumisen ja vahingon aiheutumisen todennäköisyyttä ei ole käytännössä mahdollista pienentää ilman, että samalla hävitetään tai heikennetään liito-oravan lisääntymis- tai levähdyspaikkaa. Näin ollen on katsottava, että sellaista vaihtoehtoista ratkaisua, joka ei vaatisi hävittämis- ja heikentämiskiellosta poikkeamista, ei ole olemassa, ja poikkeamisluvan myöntämisen edellytykset täytyvät myös tältä osin.

PÄÄTÖKSEN TÄYTÄNTÖÖNPANO

Luvanmukaisiin toimenpiteisiin saa ryhtyä päätöksen saavutettua lainvoiman muutoksenhakuajan jälkeen.

SOVELLETUT OIKEUSOHJEET

Luonnonsuojelulaki (9/2023) 83 §

Laki sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa (13/2003) 19 §

KÄSITTELYMAKSU

150 €

Maksu määräytyy valtioneuvoston elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten, työ- ja elinkeinotoimistojen sekä kehittämis- ja hallintokeskusten maksullisista suoritteista vuonna 2023 antaman asetuksen (1357/2022) mukaisesti.

PÄÄTÖKSESTÄ TIEDOTTAMINEN

Päätös

sähköpostitse:

Tiedoksi

sähköpostitse:

Kirkkonummen kunta

Ympäristöministeriön luontoympäristöosasto

Suomen ympäristökeskus

Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri ry

MUUTOKSENHAKU

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on liitteenä.

ASIAN KÄSITTELIJÄT

Asian on esitellyt lakimies Tomi Laukka ja ratkaissut ylitarkastaja Juha Lumme. Päätös on hyväksytty sähköisesti. Merkintä hyväksynnästä on päätöksen viimeisellä sivulla.

Tämä asiakirja UUELY/11782/2023 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument UUELY/11782/2023 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Laukka Tomi 14.09.2023 14:51

Ratkaisija Lumme Juha 14.09.2023 14:52

VALITUSOSOITUS

Valitusviranomainen

Tähän päätökseen saa hakea muutosta **Helsingin hallinto-oikeudelta** kirjallisella valituksella.

Valitusaika

Valitus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaantipäivästä, sitä päivää lukuun ottamatta. Jos valitusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, lauantai, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, jouluaatto tai juhannusaatto, valitusaika jatkuu vielä seuraavana arkipäivänä.

- Tavallisella kirjeellä toimitetussa tiedoksiannossa vastaanottajan katsotaan saaneen asiasta tiedon seitsemäntenä päivänä kirjeen lähettämisestä, jollei muuta näytetä. Asian katsotaan tulleen viranomaisen tietoon kuitenkin kirjeen saapumispäivänä.
- Tavallisena sähköisenä tiedoksiannona toimitetussa tiedoksiannossa asiakirja katsotaan annetun tiedoksi kolmantena päivänä viestin lähettämisestä, jollei muuta näytetä.
- Todisteellisesti toimitetussa tiedoksiannossa tiedoksisaantipäivän osoittaa tiedoksi- tai saantitodistus. Milloin kysymyksessä on sijaistiedoksianto, päätös katsotaan tiedoksi saaduksi kolmantena päivänä tiedoksiannotodistuksen osoittamasta päivästä.
- Yleistiedoksiannossa tiedoksiannon katsotaan tapahtuneen seitsemäntenä päivänä päätöstä koskevan ilmoituksen julkaisemisesta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen verkkosivulla.

Valituskirjelmän sisältö ja allekirjoittaminen

Valituskirjelmässä on ilmoitettava

- valittajan nimi ja kotikunta
- jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituksen laatijana on joku muu henkilö, on myös tämän nimi ja kotikunta ilmoitettava
- postiosoite ja puhelinnumero ja mahdollinen sähköpostiosoite, joihin asian käsittelyä koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa
- päätös, johon haetaan muutosta
- miltä kohdista päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia päätökseen vaaditaan tehtäväksi
- perusteet, joilla muutosta vaaditaan.

Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava muutoin kuin sähköisesti (telekopiona, sähköpostilla tai hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelun kautta) toimitettava valituskirjelmä.

Valituskirjelmän liitteet

Valituskirjelmään on liitettävä

- elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätös alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- todistus siitä, minä päivänä päätös on annettu tiedoksi tai muu selvitys valitusajan alkamisajankohdasta
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle
- asiamiehen valtakirja; asianajajan ja yleisen oikeusavustajan tulee esittää valtakirja ainoastaan, jos valitusviranomainen niin määrää
- toimitettaessa valituskirjelmä sähköisesti selvitys asiamiehen toimivallasta.

Valituskirjelmän toimittaminen perille

Valituskirjelmä on toimitettava **Helsingin hallinto-oikeuden kirjaamoon**. Valituskirjelmän on oltava perillä määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä. Valituskirjelmän voi toimittaa perille henkilökohtaisesti, lähetin välityksellä, postitse tai sähköisesti. Postiin valituskirjelmä on jätettävä niin ajoissa, että se ehtii perille valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Sähköisesti (telekopiona, sähköpostilla tai hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelun kautta) toimitetun valituskirjelmän on oltava käytettävissä hallinto-oikeuden vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä valitusajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä.

Oikeudenkäyntimaksu

Muutoksenhakijalta peritään asian käsittelystä hallinto-oikeudessa oikeudenkäyntimaksu 270 euroa. Tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista annetussa laissa (1455/2015) on erikseen säädetty eräistä tapauksista, joissa maksua ei peritä.

Helsingin hallinto-oikeuden yhteystiedot:

Posti- ja käyntiosoite: Radanrakentajantie 5, 00520 Helsinki

Puhelin: asiakaspalvelu/kirjaamo 029 56 42069, vaihe 029 56 42000

Sähköposti: helsinki.hao@oikeus.fi

Faksi: 029 56 42079

Aukioloaika: ma–pe 8.00–16.15

Hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelu: <https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>

Suoritemaksua koskeva muutoksenhaku

Maksuvelvollinen, joka katsoo, että julkisoikeudellisesta suoritteesta määrätyn maksun määräämisessä on tapahtunut virhe, voi vaatia oikaisua Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta kuuden kuukauden kuluessa maksun määräämisestä.